

Každá sláva trvá jen chvíli*V. Šilhán*

Tak už to máme za sebou. A jako co?

20 let života sboru - i „velké“ oslavy výročí jeho založení. Desítky hodin příprav, další hodiny organizačního zabezpečení několika obětavých členů sborů v čele s jeho sbormistry.

A co to všechno obnášelo?

V první řadě slavnostní koncert - sestavení a nacvičení programu, pozvání hostů, shromáždění informací o všech členech, kteří sbor navštěvovali, jejich oslovení a pozvání k účasti buď jen v roli diváků nebo i jako spoluúčinkujících ve vybraném programu - přirozeně i zabezpečení zkoušek tohoto programu.

Hodně starostí (a nervů, zda se to podaří včas) přinesl i úmysl vydat k výročí skromný almanach. Nakonec i realizovaný úmysl uspořádat po koncertu přátelské setkání s hosty i s bývalými členy, s malým občerstvením i netradičním programem nebyl jistě maličkostí.

Jak už to tak bývá, většinu starostí i práce obstaralo několik členů, kteří prostě v sobě cítí, že je to nutné udělat. I když jsou to u těchto příležitostí většinou stále titíž gaudiáci, nechci a nebudu je zde jmenovat, už proto, že bych třeba na někoho mohl zapomenout - a to by jistě dobré atmosféře, která nyní dle mého názoru ve sboru panuje, asi neprospělo. Myslím že všichni máme oči k tomu, abychom viděli, a hlavu, abychom věděli.

Těm nejmenovaným zasloužilým patří proto dík nás všech. Nesporný úspěch celých oslav i slova uznání hostů jsou pro ně jistě poděkováním největším.

Slavnostní koncert měl skvělou atmosféru. Jeho program si můžeme připomenout níže. Dříve než skončil závěrečným sborem z Prodané nevěsty, přišli na jeviště také gratulanti. A nebylo jich málo, ale také nebyli všichni. Mnozí, kteří se nemohli z různých důvodů koncertu zúčastnit, poslali gratulace písemné. Z těch, kteří přišli s dárky a kyticemi sbormistrům, jmenuj-

Poznáte je?

me alespoň Marušku Poláčkovou za domovskou ZUŠ v Praze 7, zástupce sborů Radost a Pueri Gaudentes, spřáteleného sboru Chorus Egrensis z Aše, „Madrigalistů“ z Kroměříže, Jirkovského ženského sboru, Svatoboru ze Sušice, pěveckého sboru z Berlína a dále vzdělavatele ČOS ing. Sobotu, Michala Křístka, pedagoga a dirigenta Marka Valáška a v neposlední řadě skladatele a dlouholetého přítele sboru Pavla Jurkoviče.

Krásný večer měl velmi milou dohru v setkání sboru se svými hosty i bývalými členy v krásných prostorách Michnova paláce, který je součástí Tyršova domu. Program, připravený několika obětavými a múzami obdařenými členy sboru, určitě každého zaujal - pokud ovšem nedal přednost klábosení s dlouho neviděnými přáteli.

Program slavnostního koncertu

Antonín Dvořák (1841-1904): V PŘÍRODĚ (Napadly písně,
Vyběhla břiza běličká)

Charles Gounod (1818-1893): MESSE BREVE no. 4 in C
Kyrie, Gloria, Sanctus, Benedictus,
O salutaris, Agnus Dei

Pavel Jurkovič (1933): BOGURODZICA DZIEWICA
CRACOVIA CIVITAS

lidová (arr. Václav Kálik): HÁJKU, HÁJKU

lidová (arr. Milan Uherek): CHODILA MARYŠKA

Michael Praetorius (1571-1621): AUDITE, SILETE

lidová (arr. Miroslav Raichl): KDYŽ JSEM ROZMARÝNKU TR-
HALA

Claudio Monteverdi (1567-1643): SBOR z opery Orfeo

Giuseppe Verdi (1813-1901): SBOR ŽIDŮ z opery Nabucco

Antonín Dvořák (1841-1904): KVĚTINY BÍLÉ PO CESTĚ z opery
Rusalka

Petr Iljič Čajkovský (1840-1893): SBOR DĚVČAT z opery Evžen
Oněgin

Bedřich Smetana (1824-1884): TO PIVEČKO JE NEBESKÝ DAR
a PROČ BYCHOM SE NETĚŠILI
z opery Prodaná nevěsta

Dnes již máme za sebou i reprízu slavnostního koncertu, uskutečněnou v lednu pro ty, kteří se na slavnostní koncert nedostali. I tato repríza dopadla dobře, a tak snad je možné zvolat:

20 let jsme vydrželi, at nám Bůh požehná
i léta další!!

Vánoce v Gaudiu

Zuzana Zajícová

Letošní vánoční čas započal v našem sboru hned poté, co jsme oslavili dvacetileté výročí a završili ho úspěšným koncertem a odpovídajícími oslavami. Vrhli jsme se na Pastorellu Tomáše Norberta Koutníka (1698-1775). Ta byla pro náš sbor zcela novou záležitostí a dalo nám tudíž dost práce vyznat se ve všech těch kůzlátkách, selátkách a kuřátkách, obzvlášť když každý hlas má tu drůbež jinou. Zkoušky nám šly tu líp, tu hůř, až se na nás musela Zdena zlobit a hrozit svou čerstvě nabytou sádrou.

Na poslední zkoušky docházela i naše klavíristka Jitka Nešverová, houslové duo manželů Součkových a taky Denisa Višňáková s flétnou a hobojem. Ještě nás doprovázela na violoncello Michela Vašků a na flétnu Maruška Poláčková. Zkoušky s takovým hudebním doprovodem rázem dostaly jiný rozměr a naše Pastorella se začala vylupovat. Taky Rybovku jsme oprášili a několik dalších osvědčených kousků, jako je Echo, Bogurodzica, Adeste fideles a malá skupina pak Josefa, co je kochany.

18. prosince jsme tedy jako jeden muž stáli připraveni se svou gaudiáckou kůží v modlitebně v Korunní ulici. Koncert to byl náročný, protože neměl přestávku a my hrdinně stáli jako vojáci po celou tu dobu včetně Rybovy mše vánoční. Pastorella se nám malinko vymkla, ale diváci to snad nepoznali, a pokud ano, určitě nám odpustili. Nakonec jsme do ztemnělé modlitebny zazpívali i s posluchači Narodil se Kristus Pán a svítily si k tomu svíčkami. To už změklo i to poslední okoralé srdce a vánoční svátky opravdu začaly.

Ovšem pravý hřeb večera nás ještě čekal, neboť vězte, že jsou mezi námi hrdinové, kteří se nebojí pozvat sbor do svého předvánočně uklizeného domova a riskovat tím mnohé. Ano, po koncertu se valná většina sboru odebrala k Radce a Otovi Vagnerovým. Tam jsme setrvali do pozdních nočních hodin a bylo co jíst, pít a zpívat. Vagnerovi jsou určitě velmi váženými obyvateli domu, protože za celou dobu naší velmi hlasité produkce nikdo nepřišel se stížností.

Další moc pěkné zpívání jsme si užili 26. prosince ve Farského ulici. Tradičně jako každý rok jsme si zazpívali Rybovku i s kázáním sympatického pana faráře. Tuhle Rybovku zpívají všichni členové sboru moc rádi, jelikož jsme schovaní nahoře u varhan a můžeme tudíž v pauzách sedět. Někteří starší mazáci si i zdřímnou. No a

protože jsou ve sboru další hrdinní členové, tak se opět valná část sboru odebrala na návštěvu k Jarce Tittelbachové, aby pro změnu její útulný byt trochu pocuchala. A protože i u Jarky bylo moc pěkně, někteří vytrvalci odcházeli pozdě večer značně znaveni, aby doma nabrali tolik potřebných sil k další návštěvě, tentokrát u hrdinů největších. Přímou u sbormistrů Zdeny a Vládi jsme se druhý den v hojném počtu sešli, abychom popřáli Zdeně k narozeninám a oslavili konec vánočního času smíšeného sboru. Taky Součkovi jsou vážení a ctění obyvatelé domu, protože ani na jejich dveře netloukli žádní rozčilení sousedé, když jsme zpívali a hráli ze všech gaudiáckých sil.

No a nakonec ještě zbývá poslední Rybovka v lednu, v kostele svatého Vojtěcha. To budu bohužel na horách a budu na náš sbor myslet v nějaké hospůdce u svařeného vína.

Od té doby, co mám tu čest být prvním altíkem v našem smíšeném sboru Gaudium, získaly vánoční svátky zcela jinou tvář. Pro samé koncertování a navštěvování hrdinů našeho sboru nemám tolik času na uklízení a stres.

Svátky máme tedy za sebou, Rybovku a Pastorellu šoupneme do zásuvky, abychom je vytáhli zase za rok. Za dlouhý rok. Už se těším, až zase nastane čas a budu je moct zase vytáhnout. Někak jsem si na to vánoční zpívání zvykla.

Co se do sborníku nevešlo (nebo bylo zkráceno):

Jak vydržet v Gaudiu

Bohdan Maslowski

Silné emoce a drobná traumata spojená s příchodem nových členů do sboru jako je Gaudium, byly a jsou pro mnohé z nich podnětem ke sdílení na téma *jak jsme se sem dostali případně kam jsme se to dostali*. To je jistě silné téma, ale vedle toho se nabízí i další, které tuším nikdo z gaudiáckých psychologů dosud nezpracoval: Jak vydržet. Předkládám zde několik osobních postřehů v naději, že mají obecnější platnost.

Fáze O. Nevodí vás už do hudebky rodiče? Zkuste to s dětmi!

Uznejme, že tento postup není pro každého. Je k tomu zapotřebí mít aspoň jedno dostatečně asertivní a škodolibé dítě, které rádo sleduje, jak se vaříte ve vlastní šťávě, a navíc možná i váš mozek se musí nacházet aspoň v počáteční fázi stádia, nazývaného *měknutí*.

Moje asertivní dcera se rozhodla, že se nemůže dále dívat na to, jak rostu jako dříví v lese, když jí bylo jednadvacet. Rozhodla tedy, že budu zpívat ve sboru, nejraději výborném sboru jako je Gaudium, protože už to stejně bylo moje dávné tajné přání. Přes svou kamarádku kontaktovala člena sboru Milana Špaleho a domluvila mi u něj doma jakési předzkoušení.

Tehdy jsem učinil první z řady osudových kroků, protože jsem se na schůzku řádně dostavil. Milan příliš nedal na moje vysvětlování, že to se mnou Gaudium asi nevyhraje, ale zasedl k piánu. Nechal mne zazpívat kousek z nějaké skladby, kterou tehdy Gaudium zpívalo (o mém šoku svědčí i to, že jsem skladbu ani nikdy později nebyl schopen identifikovat) a kterou předtím předzpíval. V okamžiku, kdy se on (jinak výborný pianista) vzácně nestrefil do správné klapky a já jsem se zároveň vzácně strefil, bylo vymalováno a Milan ukončil zkoušku. Tauglich – schopen!

Tím ovšem věc neskončila, protože po prvním příchodu na zkoušku mne teprve čekalo to pravé přezkoušení u Zdeny. To bych zde nerad zlehčoval, zejména při vzpomínce na jisté tělesné cviky, ve kterých hrály hlavní roli hlasivky, ale jinak připomínaly spíše natahování na skřípec. Ostatně, Zdena si to od té doby vyzkoušela mnohokrát. Každopádně i zde jsem prošel sí-

tem a byl jsem přijat - třeba si Zdena vzpomněla na heslo, že socialismus musíme vybudovat s lidmi, které máme k dispozici.

Ale to nebyl konec - byl to teprve začátek.

Fáze I - Nikdy se nevzdávej !

Tím se ovšem teprve dostáváme k našemu tématu. Na známé Churchillovo heslo z nadpisu jsem si během prvních týdnů párkrát vzpomněl. Po příchodu do sboru jsem zjistil, že repertoár sboru čítá (v té době) asi sto třicet skladeb. Jak nepodlehnout depresi? Chmurně jsem si spočítal množství všech kombinací tónů při rozsahu dvě oktávy a 130 skladbách průměrné délky... je to číslo vysoce převyšující odhad počtu všech elementárních částic ve Vesmíru. Snažil jsem se utěšovat, že většinu z nich by mne asi nenapadlo zazpívat. Nicméně asi po třetí zkoušce jsem doma rozhodným hlasem oznámil, že v Gaudiu končím, protože ...no, nemám dost času na to, abych se to všechno doučoval, že ano, samozřejmě že kdybych měl čas, všechno bych zvládnul, atd.

Načež jsem byl svojí dcerou zcela nediplomaticky seřván. Vzhledem k tomu, že děti při výchově svých rodičů mohou používat i zastaralejší výchovné metody, byl mi poskytnut podrobný rozbor toho, jakou hovadinu jsem právě vyslovil. A tak se stalo, že jsem byl chtě nechtě postaven před výzvu: Dokážeš to! Nejsi žádný běčko! Nikdy se nevzdávej! Pro první období dost dobrý důvod, aby člověk vydržel.

Navíc, k mému překvapení, někteří starší členové Gaudia mi začali naznačovat, že to s těmi sto třiceti skladbami nebude tak horké. Jak to vlastně myslí, jsem pochopil až mnohem později, když s námi Vláda po n-té opakoval Deep River, kterou jsme mezitím stačili (n - 1) krát zapomenout.

Fáze II - Nemůžu je v tom nechat!

Taková motivace, založená na jemném masírování vlastního ega, nemůže samozřejmě dlouho vydržet. Naštěstí ale vcelku rychle nastupuje druhá fáze, kdy člověk přestává ve sboru bojovat o přežití, ale s nově vzniklým pocitem sounáležitosti začíná kopat v gaudiáckých barvách. To je pochopitelné, protože každý si dříve nebo později musí všimnout, že je obklopen prima lidmi a dobrými kamarády, kteří se nenechávají ve štychu.

V mém případě byl plastickou ilustrací tohoto procesu památný koncert v Ústí nad Labem.

Koncert v Ústí se konal v předvánoční době pod širým nebem, v zimě a ve tmě. Přesněji řečeno, obecenstvo bylo ve tmě, my jsme byli pěkně osvětleni. Naším předskokanem byla jedna z právě vyšlých hvězdiček středního proudu a dalo se důvodně předpokládat, že většina diváků přišla právě na něj. Ze strany, odkud jsme nastupovali, nebylo vidět obecenstvo, takže jsme netušili, je-li tam pět nebo pět set lidí – tedy kolik jich zůstane na naše vystoupení, protože při vystoupení Hvězdičky byl jakot fanynek slyšet až do šatny. Při nástupu na scénu, kdy jsme procházeli zezadu ve dvojstupu po chodníku do světla reflektorů, za nimž byla hrozivá černá tma, i zkušení matadoři byli trochu pobledlí. Jediné, v co jsme doufali, bylo, že po nás budou házet pivní plechovky a ne pivní láhve. Bylo v tom cosi heroického – Morituri te salutant!

Dál snad není třeba psát, je jasné, oč jde. Nemůžeš přece v takové chvíli opustit kamarády! To by byla dezerce a černá zrada. A nemůžeš je opustit ani v příštích bojích...

Až s plynutím času jsem si uvědomil, že koncert v Ústí nebyl právě tím nejtýpčtějším koncertem Gaudia. A mimochodem, dopadl docela dobře. Dokonce na blízském otevřeném kluzišti se bruslaři srotili u mantinelu a asi dvě minuty nás poslouchali – pro mnohé z nich, předpokládám, jsme byli první živý sbor, co kdy viděli.

Fáze III - Nemůžu bez toho být!

Zdá se mi však, že existuje ještě něco jiného než jen přátelství, co nás poutá k našemu sboru, a to je někde hluboko v podstatě věci, totiž v podstatě hudby. Sám jsem si to uvědomil mnohokrát, v živé paměti mám jedno nedávné – pro Gaudium ničím zvláště výjimečné – provedení Dvořákovy Glorie v jednom pražském kostele, po němž jsme zasedli do kostelních lavic a na naše místa nastoupil hostující sbor. Najednou jsem ucítil, jak se vedle moje žena choulí zimou – v kostele rozhodně nebylo teplo – zatímco já sálám energií jako kamna všude do okolí. Věřím, že všichni v Gaudiu by mohli popisovat podobné zážitky. Je to obrovská síla a energie, jež v nás uvolňuje paní Muzika, která kdyby se zhmotnila, určitě by byla na

seznamu návykových látek. Kdo jednou ucítí tu parádu, nechce se jí jen tak vzdát. Je to vskutku božský projev, který nepopíšete žádnými rovnicemi a který je pro vás v daném okamžiku silnější než všechno od společenských řečiček přes daňové příznání až po dodržení slohového útvaru. Je to projev *Agapé* – všeobjímající lásky, která ve světě existuje o sobě, jak věřím. To, že z ní můžeme občas něco okusit, můžeme právem považovat za milost, jakkoli se to slovo dnes nenosí. Je to projev ducha, který nás přitahuje k sobě, ať už si to uvědomujeme nebo ne, bez ohledu na náš temperament, odborné zaměření či vyznání. To je ta věc, která poutá každého, kdo ji jednou okusil – a většina z nás ji poznala právě v Gaudiu.

Pokud by četl tyto řádky někdo, kdo uvažuje o vstupu do Gaudia (nebo návratu k aktivní činnosti), pak jen dodám, že bych neuměl napsat lepší pozvání. Přijďte, máme momentálně v repertoáru asi sto šedesát skladeb...

ZÁPISNÍK ZAČÍNAJÍCÍ SBOROVÉ ZPĚVAČKY

Zápis sedmý

Zuzana Zajícová

Smíšený sbor Gaudium je sborem na vysoké úrovni, nebojím se říct na úrovni takřka profesionální. Proto je nutné zkoušky jednou týdně ve středu proložit zkouškami po jednotlivých hlasech ještě v úterý a taky soustředěním jednou za čas o víkend, abychom si tu úroveň udrželi, zvláště když jsou řady sboru rozšířeny o takovou začínající sborovou zpěvačku, jako jsem já.

Jelikož jsme rozdělení do čtyř základních hlasů – soprán, alt, tenor a bas, zkouška v úterý tedy vychází na každého jednou za čtyři týdny. Pilně jsem se účastnila každého úterního zkoušení mých milovaných altů, neboť jsem pocítila jedinečnou příležitost dohnat alespoň částečně svoje mnohem zkušenější kolegyně.

Pravda, tréma mi poněkud znemožnila projevit se naplno, přece jen zde bylo mnohem míň zpívajících kolem mě, ale aby sbormistři mohli plně ocenit kvalitu mého hlasu, museli by se mnou stát ve sprše. Tam mi to jde prokazatelně nejlíp. Ovšem museli by být neviditelní jako Maruška v té slavné pohádce Sůl nad zlato, jinak by to nemělo ten efekt.

Tak tedy nevím, jak je to s ostatními hlasy, ale my altíky to v úterý zvládáme moc pěkně. Nikdo, a tím myslím soprány, tenory a basy, se nám do toho neplete, jsme zkrátka nejlepší. O to více jsem pak překvapená hned ve středu, protože tam jsou i ti ostatní a ti se nám do našeho brilantního výkonu motají a sbormistři mají spoustu práce vydolovat z nás opět ty ryzí úterní výsledky. Myslím, že úterní zkoušky jsou určitě ku prospěchu, každopádně mám lepší přehled, kdo všechno patří do altu.

Ovšem podstatně těžší zkouškou pro mé nervy bylo rozhodnutí věnovat úterky přezkoušení malých skupin napříč celým sborem. Najednou jsem se ocitla obklopená všemi hlasy a po boku pouze se dvěma milými altíky. Pravda, i v ostatních hlasech byli po třech, to mě ovšem moc neuklidnilo a trému jsem měla jak před maturitní komisí. Byl to křest ohněm, který pro mě nedopadl nejlíp. Hlas jsem měla stažený a bylo pro mě nadlidským výkonem vydat vůbec nějaký tón, natož pak hrdě zazpívat svůj part. Hrůza! Budu muset nějak zařídit, aby se příští zkouška odehrála v koupelně nebo aspoň ve vinném sklípku. Jen na těchto dvou místech mám hlas zvučný, hodný smíšeného sboru na tak vysoké úrovni, jako je Gaudium.

Jednou za půl roku probíhá soustředění po celý víkend. Neměla jsem ponětí, jak to bude vypadat, instrukce byly velmi mlhavé. Noty, hrnek na kafe a přezůvky s sebou. No, říkala jsem si, když přinesu kolektivu něco k tomu kafi, nic tím nezkažím. Láska prý prochází žaludkem a určitě se to týká i lásky k hudbě, která spojuje všechny členy sboru bez výjimky.

Na přemýšlení jsem neměla moc času. Musí toho být hodně a nesmí to být pracné. Tyto podmínky splnily Masarykovy suchárky. Sice je to vánoční cukroví, ale soustředění bylo na konci listopadu, tak to nebylo až tak od věci.

Manžel se divil, že začínám s vánočním pečením letos tak brzo. Abych udržela teplo rodinného krbu, musela jsem je na-

péct i manželovi, aby mu to nebylo líto, ale rozhodně to stálo za to. Klid byl na všech frontách.

Víkendové soustředění bylo moc pěkné a líbilo se mi. Zpívali jsme, až se třásla okna, kávu a čaj jsme popíjeli o přestávce a suchárky měly úspěch. Obsahují sice lískové oříšky, což není zrovna vhodná ingredience pro zpěváky, ale myslím, že při zapíjení čajem, popřípadě něčím ostřejším, se účinky oříšků na hlas minimalizovaly. Suchárky mi rozhodně pomohly zase o trochu víc se sblížit s kolektivem. (Zde je vhodné laskavým čtenářkám, uvažujícím o závratné kariéře sborové zpěvačky, svěřit recept. Tedy: 300 gramů hladké mouky, 100 gramů cukru, 200 gramů tuku, jeden žloutek a 170 gramů oříšků – ty asi tak na hodinu namočíme a pak trochu rozsekáme. Všechno to dohromady splácáme, dáme uležet a pak vytvoříme asi centimetr tlusté válečky, které krájíme na kolečka jako knedlíky. Pečeme, obalíme v cukru a jíme, tedy po mírném uležení asi jako vanilkové rohlíčky. Mňam.)

Vrcholem bylo ovšem letní soustředění v daleké cizině. Probíhalo celých devět dní v bulharském Primorsku. Nebyl tam bohužel celý sbor, ale já jsem chybět rozhodně nemohla. Cesta autobusem byla strastiplná, ovšem pobyt u moře a zkoušky na dvorečku penzionu nám to utrpení bohatě vynahrádily. Měli jsme se báječně a já jsem poznala, jak bezvadná parta jsou gaudiáci. Nepřestávala jsem si gratulovat, jaký jsem měla ty předešlé prázdniny geniální nápad zkusit kariéru sborové zpěvačky. Jak jinak bych se na stará kolena dočkala soutěží ve zpěvu a recitaci, vymyšlení masek, bojových her v dunách i vlnách, o každodenních večírcích při víně ani nemluvě! Kde jinde bych zažila tolik legrace a zpívání od rána do večera!

Pochopila jsem, že na věku opravdu nezáleží, že jde jen o to potkat správné lidi na správném místě a ve správnou dobu. No, zpěvačka jsem sice začínající a průměrná, ale kamarády jsem si díky své drzosti a odvaze našla skvělé. Jo, jen mě to mělo napadnout o pár let dřív a mohla jsem mít mnohem víc zážitků. Jenže na druhou stranu všechno má svůj čas a i můj příchod do smíšeného sboru byl načasován tak, jak to asi mělo být. Tajně doufám, že budu moct zpívat pod křídly smíšeného sboru pořád a že se ze mě postupně stane zpěvačka mírně pokročilá. Každopádně budu muset prolistovat osvědčené rodinné recepty, neboť podzimní soustředění se blíží.

O sborech a sboristech, část první

Karel Škoch

Sbor

je zcela různorodé seskupení lidí. Je příznačné tím, že každý jed-
nak zpívá cosi jiného, jednak si myslí své o zpěvu a o dirigentovi
zvláště. Sbor se štěpí na několik samostatných klanů a sekt, zva-
ných hlasy. Každá sekta žije svým vlastním životem odsuzujícím
zpěv i všechno ostatní u hlasů jiných.

Sbor učitelský

je velmi svérázné sdružení zpěváků či zpěvaček. Charakterizuje
ho bytostný odpor ke kázni všeho druhu, o respektu vůči snahám
sbormistra ani nemluvě.

Sbor ženský

je zvláštní odrůdou sboru. Oproti sborům mužským se, kromě
několika drobných odlišností fyziognomických, vyznačuje zevně
zdánlivým smyslem pro ušlechtilost a jemnost ducha. Pouhé nah-
lédnutí do života sboru však každého přesvědčí o opaku.

Sbor mužský

je větší či menší skupina šedivých kmetů, kteří vnucují svým po-
sluchačům smutnou otázku, zda vůbec tento druh sborového zpě-
vu přežije rok 2000. Má-li sbormistr ve svém sboru alespoň třetinu
mladších mužů, je předmětem zájvu ostatních kolegů sbormist-
rů, kterými je neustále dotazován, jakými prostředky tyto mladíky
do sboru získal. Je možné se dozvědět ledacos. Zajímavé zkuše-
nosti mají doktoři medicíny, učitelé apod. Doporučuje se podle
podmínek a možností využít všech způsobů.

Sboristky

značně bohatá živočišná čeleď, zahrnující četné druhy s výraznou
charakteristikou. Nejpočetněji bývají ve sborech zastoupeny reptalky
a štěbetalky. Reptalky mají zásadně odmítavé připomínky k čemuko-
li, zejména však k počínání sbormistra, které považují již předem za
vyložené chybné. Štěbetalek si v různých sborech všimli i někteří hu-
dební skladatelé (V. Felix, P. Eben) a napsali z této inspirace svěží skl-
adbičky, ve kterých přirovnávají tyto tvory velmi decentně k svitořivým
vlaštovičkám. Naproti tomu dirigenti mají o této věci mínění zcela ne-
decentní. Jinak nalezneme ve sborech tzv. štrikovačky, vyznačující se
na zkouškách tak intenzivně, že občas spletou i noty, což pak při vystou-
pení pozná i laik. Zajímavou skupinu tvoří chrupalky, vyznačující se
tím, že prospí celou zkoušku s očima otevřenými a ztrnule upřenými.
Jinak je to však havěť tichá a zcela neškodná. Podle nezaručených zpráv

a ústních podání se v některých sborech vyskytují též ukázněné zpě-
vačky. Podobně existují z doslechu i obdivovatelky či favoritky sbor-
mistra, kterým je líto ponechávat jej na zájezdech v bezútěšné samotě.
Jedná se však o druhy endemické a výskyt nebyl doposud přesně loka-
lizován.

Sboristé

se rovněž dělí na několik svérázných druhů, které se však vysky-
tují ojedinele a ne ve všech sborech. Pozornosti ovšem nesmí ujít
jeden, zato dosti četný druh, vyskytující se převážně v basových
hlasech, a to jsou pivaři (odtud pivní hlas). Vyznačují se tím, že
vždy u nohy židle ve zkušebnách mají uložený půllitr nebo láhev
piva, nejlépe prý plzeňského, z kteréžto nádoby, jakmile se v partu
vyskytne alespoň dvoutaktová pauza, pilně svůj pěvecký orgán za-
vlažují. Je samozřejmé, že se pak obvykle nestačí včas nadechnout
a dávají pak sbormistrovi (pokolikáté už) porozprávět o nutnosti
včasného a důkladného nadechnutí před pěveckou frází. Onu po-
učnou přednášku využívají pak k novému zalévání svého zlata v
hrdle. Ke kritickým situacím dochází na zájezdech tam, kde vedle
koncertního sálu či poblíž není žádná hospoda. Tu musí sbormistr
sehnat všechny své síly, aby odmítl požadavky na odřeknutí kon-
certu, které tito sboristé zdůvodňují ztrátou hlasu během cesty a
nemožností jeho renovace při nedostatku moku. Dopadne-li kon-
cert lépe než obvykle, je to přičítáno nadpozemským silám, jen v
ojedinělých případech vědeckým poznatkům o vlivu alkoholu na
psychiku člověka. Naštěstí tyto případy jsou vzácné, protože u nás
hospoda ke každému kulturnímu zařízení bezvýhradně patří.

Sopranistka / tenorista

jsou zpěváci, kterým sice chybí hloubky, zato však jsou slabí ve
výškách. Zpravidla jsou stíženi hlasovou indispozicí po většinu
dní v roce. Ostatně i jejich zdraví bývá silně podlomeno, s výjim-
kou doby zahraničního zájezdu.

Altistka / basista

jsou zpěváci s hlasovým rozsahem asi čtyř tónů v nízké poloze.
Mají však z těchto tónů takový požitek, že odmítají zpívat jinak
než pomalu.

Sbormistr

je osoba náležející do kategorie sebevrahů. U člověka stíženého tou-
to psychickou poruchou se pravidelně střídají záchvaty bezmocného
zoufalství se záchvaty zuřivosti nad prací, která nikam nevede.

Autorita sbormistra

je termín zcela mlhavý a v životě pěveckých sborů neznámý. Pojem pravděpodobně pochází z dávného zvyku udržovaného z píety dodnes, že totiž na podiu stojí sbormistr v čele sboru. Hned po odchodu z podia se však tato priorita ruší a význam sbormistra klesá směrem k nule, tedy k normálu.

Výbor sboru

je skupina lidí s úkolem zdánlivě nemožným: udržet sbor při životě. Každý člen výboru má tu funkci obsahově často zcela nejasnou. Uvedu nyní několik funkcí:

- předseda sboru má krajně nevděčnou funkci hromosvodu, na kterém se vybíjejí blesky sbormistra i stížnosti členů sboru. Zásadně může za všechno špatné, vše dobré je dílem sboru.

- pokladník sboru je osobou veleváženou, s níž každý člen sboru jedná co nejšetrněji. Hlavně tam, kde se pokladna sboru otevře i na různé maličkosti či občerstvení pro členy.

- kronikář sboru je osobou nenápadnou a skromnou. Podobně nenápadné a skromné bývají i jeho záznamy v kronice.

Zkoušky sboru

představují pro sboristy vítané osvěžení po celodenním zmatku a jsou chápány jako příležitost k besedám o věcech reálných, jako např. co je nového v obchodech nebo o Dáše Novákové, co se zase rozvádí. To u žen. U mužů je v popředí otázka postavení místního klubu v tabulce, případně v které restauraci se objevila nová kost coby servírka atd. Zato na podiu sbor projevuje svým strnulým výrazem egyptských sfing zdání disciplinovanosti, čímž silně mate hlavy posluchačů. Dirigent takového spolku je pak veřejně pranýřován za krutost a násilí páchané na nebohých sboristech. Jak ukazuje statistika, jen málokterý sbormistr hlavně ženského sboru se dožije vyššího věku.

Rozezpívání

je nejnudnější část zkoušky. Je určeno k tomu, aby se během něho dostavila postupně alespoň polovina sboru. Jiný smysl zpravidla nemá.

Přestávka

ve zkoušce je ústředním bodem, osou zkoušky. Je prováděna všemi velmi zodpovědně. Mnohé sbory se na přestávku připravují již během předchozího zkoušení, takže zkouška pozvolna přechází v přestávku. Podobně opět po přestávce se zpěváci jen pozvolna vracejí ke zpívání. Někteří dokonce považují další zkoušení za zbytečné a odcházejí domů za příjemnějšími činnostmi.

Z galerie autorů našeho repertoáru**Šťastná bytost Pavel Jurkovič**

Eva Ocisková

Když si před pětasedmdesáti lety vybírala jedna krásná dušička své budoucí rodiče, nasměroval ji její anděl strážný na Moravu, k venkovskému dvoru na Podluží, do Starého Poddvorova, k rodičům mírným, laskavé povahy, do společnosti rozvětveného a moudrého, do rodu zpěvného a bohabojného, literu pravou uctívajícího. Dušička přijala těličko chlapecké a jméno Pavel dne osmnáctého měsíce osmého a hned se chopila hlásku svého, by jím oblažovala tento svět. Otevřela své srdce a náruč a ode dne onoho nezmeškala jediné příležitosti ke zdokonalování darů všech, které na svět přinesla. V umění krásném vždy zalíbení nalézala a druhé jím utěšovala...

V dávných dobách by v tomto duchu mohl kronikář začínat kapitolu o velebném životě člověka, který snad nikdy nevyřkl hněvivého či káravého slova - a to učil pěkných pár let! - který se nezabýval malichernostmi všednodenních půtek, ale dokázal - bylo-li zapotřebí i každou minutu - povzbuzovat, konejšit, inspirovat k moudřejšímu vnímání světa. Kamkoli vstoupí Pavel Jurkovič, zavládne vlídná pozornost, smích, srdečnost, laskavost. A tvořivost. Myslím, že ode mne není troufalé prohlásit, že v této zemi snad není člověka, který by Pavla Jurkoviče neznal „alespoň“ z koncertních sálů, z rozhlasu, z televize, z divadel, dnes už také podrobněji z knih Otvírání paměti či Na cestách k hudbě. Setkání s ním jsou totiž nezapomenutelná. Tak jako jeho hlas a pěvecký projev.

Dlouhou dobu jsem měla v rozhlase, díky redakci hudebního vysílání pro děti a mládež, to potěšení být Pavlu Jurkovičovi nablízku, když se realizovaly jeho scénáře pořadů pro děti rozmanitého věku. Pracovalo se pilně při přípravě natáčení, pracovalo se pilně ve studiích při natáčení hudby i celých pořadů se slovem. Ta „práce“ byla perná, ale radostná. Těšila redaktory, techniky, muzikanty, herce, režiséry. Dodnes na ni s láskou vzpomínají. Pavel Jurkovič dokáže jiným otvírat tvůrčí schopnosti. Nenechá nikoho

ladem. Ani malé, ani velké. Přesvědčí vás, že umíte zpívat, jen si netroufáte, že se naučíte hrát třeba na flétnu, jen to zkuste... Mimochodem, u Pavla Jurkoviče se i my neherci můžeme přiučit, jak stát pevnýma nohama každý na vlastním jevišti svého života vzpřímeně a radostně. Čeho se bát? Nač váhat? Přidejte se... je nezapomenutelná ta kouzelná atmosféra při natáčení, v hledišti mezi rodinami s dětmi, které za Pavlem Jurkovičem přicházejí povyprávět, zazpívat si a zahrát. Pokud jste ještě neslyšeli a případně ani neumíte zabroukat alespoň kousek refrénu: ...poletíme do Afriky, nasadte si čepice, hop, a už jsme v Africe... Jurkovičova a Žáčkova evergreenu, naučte se ho od dětí co nejdříve. Naučte se společně bavit a smát. To je můj další neopakovatelný zážitek, tentokrát s gratulanty jubilantovi. Bylo jich ve strahovském Památníku národního písemnictví v Síni Boženy Němcové pozhnaně, včetně chlapeckého sboru Pueri Gaudentes se sbormistryní Z. Součkou. „Svým klukům“ Pavel Jurkovič věnoval cyklus *Zbojnických písní*, obecenstvo pozorně naslouchalo. Ale po krásných osobních gratulacích mnoha, mnoha přátel přišlo ke slovu i zpívání auditoria „Do Afriky jsme letěli“ s gustem všichni.

Osobní zkušenost mne vede k jistotě, že Pavel Jurkovič patří k moudrým zpovědníkům své doby. Provázen dlouholetými zkušenostmi nahlížení do lidského nitra, kterým je vedena umělecká i pedagogická činnost, vidí sice jeho otevřená duše naše bolesti a slabiny, ale podněcuje v nás pravý opak. Velkou radost jemu samotnému přináší také autorská spolupráce s uctívanou a nenahraditelnou pražskou Violou. A Pavel Jurkovič říká: *„jsou dvě instituce, které se perou o moji přízeň a pozornost. A to je rozhlas a Viola. Musím říct, že jsem oběma snad nebyl nevěrný, když jsem se věnoval tomu druhému, že se ta věrnost srovnávala, že oběma jsem sloužil tak, jak to nejlíp šlo, a bylo tam opravdu dobře...to bylo místo, kam jsem se vždycky těšil. Počítalo se tam se mnou. A když se s člověkem počítá, je šťastný, že je užitečný. Dodneška, kdykoli ve svých pětasedmdesáti zjistím, že jsem někde užitečný, tak jsem rád.“*

Psáno pro: časopis Harmonie 2008/12 (www.muzikus.cz/casopis-harmonie).

Zkráceno a upraveno redakcí

Toto číslo připravil díky laskavosti přispěvatelů Vladimír Šilhán. Spolupracovali Marie Dolejší, Jana Vlková, Milena Poláčková, Bohdan Maslowski a Zuzana Zajícová. Foto Jana Vlková, Milena Poláčková a Marie Dolejší. Další příspěvky a připomínky zaslejte na adresu Gaudium Praha, 1700 00, Praha 7, Šimáčkova 16, případně e-mailem (sbor@gaudiumpraha.org, Vsilhan@centrum.cz) Toto číslo vyšlo dne 10. března 2009